

BỘ CÔNG THƯƠNG

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: 7304/BCT-TTTN

V/v hướng dẫn quy định của pháp luật
trong việc trung mua, trưng dụng tài sản

Hà Nội, ngày 19 tháng 9 năm 2024

Kính gửi: Sở Công Thương các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương

Thời gian qua, trong quá trình thực hiện công tác quản lý nhà nước trong lĩnh vực công thương, đặc biệt trong việc ứng phó, khắc phục các hậu quả và thiệt hại của cơn bão số 3 gây ra tại nhiều địa phương miền Bắc, Bộ Công Thương nhận được ý kiến của một số địa phương về việc hướng dẫn quy định của pháp luật trong việc trung mua, trưng dụng tài sản.

Về vấn đề này, Bộ Công Thương có ý kiến như sau:

1. Quy định của pháp luật về thẩm quyền, trách nhiệm của Bộ Công Thương và địa phương trong lĩnh vực công thương trong tình trạng khẩn cấp về thiên tai

1.1. Phân loại tình trạng khẩn cấp của địa phương trong tình hình hiện nay

Các quy định pháp luật có liên quan bao gồm:

- Luật Phòng chống thiên tai 2013
- Luật Phòng thủ dân sự 2023
- Pháp lệnh tình trạng khẩn cấp 2000

Trong tình hình hiện nay (ứng phó và khắc phục thiệt hại do bão số 3 gây ra tại miền Bắc), pháp luật được ưu tiên áp dụng là: Luật Phòng chống thiên tai 2013 và Luật Phòng thủ dân sự 2023. Trong đó, theo Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật, trong trường hợp cùng một nội dung thì Luật Phòng thủ dân sự 2023 được ưu tiên áp dụng.

1.2. Về các biện pháp được sử dụng trong tình hình hiện nay

Tình hình bão lũ hiện nay đều thuộc phạm vi điều chỉnh của Luật Phòng thủ dân sự và Luật Phòng chống thiên tai. Theo đó, các biện pháp có thể được áp dụng bao gồm:

a. Tại Luật Phòng thủ dân sự: Khi xảy ra sự cố, thảm họa:

- Thẩm quyền ban bố, bãi bỏ cấp độ phòng thủ dân sự (Điều 20): Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp tỉnh ban bố, bãi bỏ phòng thủ dân sự cấp độ 2 trên địa bàn quản lý;

- Thẩm quyền điều động, huy động lực lượng, trang thiết bị, tài sản trên địa bàn cả nước là Bộ trưởng quyết định điều động, huy động lực lượng, trang thiết

bị, tài sản theo quy định của pháp luật để ứng phó, khắc phục hậu quả sự cố, thảm họa.

- Chủ tịch Ủy ban nhân dân các cấp quyết định điều động, huy động lực lượng, trang thiết bị, tài sản của các cơ quan, tổ chức và người dân trên địa bàn quản lý theo quy định của pháp luật để ứng phó, khắc phục hậu quả sự cố, thảm họa. Trang thiết bị, tài sản được huy động để ứng phó, khắc phục hậu quả sự cố, thảm họa phải được hoàn trả ngay sau khi kết thúc nhiệm vụ; trường hợp bị thiệt hại thì được bồi thường theo quy định của pháp luật.

- Khi thảm họa được người, cấp có thẩm quyền ban bố: cơ quan, tổ chức có nghĩa vụ chấp hành quyết định huy động nhân lực, trang thiết bị, nhu yếu phẩm của người có thẩm quyền để phục vụ hoạt động phòng thủ dân sự (Điều 37).

b. Tại Luật Phòng chống thiên tai: Các biện pháp cơ bản ứng phó thiên tai (Điều 26)

1. Biện pháp cơ bản ứng phó đối với bão, áp thấp nhiệt đới, mưa lớn, lũ, lũ quét, ngập lụt, nước dâng, sạt lở đất do mưa lũ hoặc dòng chảy, sụt lún đất do mưa lũ hoặc dòng chảy được quy định như sau:

k) Huy động khẩn cấp và tuân thủ quyết định chỉ đạo, huy động khẩn cấp về **nhân lực, vật tư, phương tiện, trang thiết bị, nhu yếu phẩm** để kịp thời ứng phó với thiên tai.

c. Trách nhiệm của Bộ Công Thương tại các Luật:

- Ổn định giá cả thị trường, bảo đảm các mặt hàng thiết yếu cho người dân tại khu vực xảy ra sự cố, thảm họa (Điều 50 Luật Phòng Thủ dân sự).

- Chủ trì, phối hợp với Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, có kế hoạch chuẩn bị các **mặt hàng thiết yếu** cung ứng cho nhân dân, chú trọng các vùng sâu, vùng xa, vùng thường xuyên bị thiên tai; phối hợp với chính quyền địa phương các cấp thực hiện tốt việc dự phòng tại chỗ (Điều 43).

2. Một số quy định cụ thể có liên quan

2.1. Căn cứ xác định mặt hàng thiết yếu gồm:

- Phụ lục số 1 Luật Giá về Danh mục hàng hóa, dịch vụ bình ổn giá.

- Hướng dẫn của Bộ Công Thương tại Văn bản số 4349/BCT-TTTN ngày 21/7/2021 về hàng hóa, dịch vụ thiết yếu đã được ban hành trong bối cảnh khẩn cấp (dịch bệnh).

- Điều 12 Nghị định 20/2021/NĐ-CP ngày 15/3/2021: lều bạt, nước uống, thực phẩm, chăn màn, xoong nồi, chất đốt, xe đạp máy và một số mặt hàng thiết yếu khác phục vụ nhu cầu trước mắt, tại chỗ.

2.2. Các biện pháp có thể sử dụng đối với các mặt hàng thiết yếu theo quy định gồm:

- Quyết định điều động, huy động, chỉ đạo khẩn cấp của cấp có thẩm quyền đối với các mặt hàng theo quy định tại 2.1.

- Bình ổn giá theo quy định của Luật Giá (Điều 18, 19):

(i) Điều hòa cung cầu bao gồm: điều hòa sản xuất hàng hóa trong nước, hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu; điều hòa hàng hóa giữa các vùng, các địa phương trong nước thông qua việc tổ chức lưu thông hàng hóa; mua vào hoặc bán ra hàng dự trữ quốc gia, hàng dự trữ lưu thông;

(ii) Định giá cụ thể, giá tối đa, giá tối thiểu hoặc khung giá phù hợp với tính chất của từng loại hàng hóa, dịch vụ; việc định giá hàng hóa, dịch vụ;

(iii) Thẩm quyền:

+ Đối với việc bình ổn giá trên phạm vi cả nước, Bộ, cơ quan ngang Bộ quản lý ngành, lĩnh vực có văn bản gửi Bộ Tài chính để tổng hợp, trình Chính phủ quyết định chủ trương, biện pháp, thời hạn bình ổn giá phù hợp với các mặt hàng thuộc danh mục bình ổn giá.

+ Đối với việc bình ổn giá tại phạm vi địa phương, sở quản lý ngành, lĩnh vực đánh giá diễn biến thực tế và mặt bằng giá thị trường của hàng hóa, dịch vụ trên địa bàn; có văn bản gửi Sở Tài chính tổng hợp, trình Ủy ban nhân dân cấp tỉnh xem xét, quyết định chủ trương, biện pháp, thời hạn bình ổn giá phù hợp.

+ Tổ chức, cá nhân kinh doanh hàng hóa, dịch vụ có trách nhiệm chấp hành biện pháp bình ổn giá được công bố và thực hiện kê khai lần đầu, kê khai lại giá theo quy định tại Điều 28 của Luật này với cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

+ Trường hợp cơ quan có thẩm quyền ban bố tình trạng khẩn cấp và có quy định khác về việc thực hiện bình ổn giá thì thực hiện theo quy định của pháp luật về tình trạng khẩn cấp.

- Trưng mua theo Luật trưng mua, trưng dụng tài sản 2008:

(i) Hàng hóa gồm: Thuốc chữa bệnh, lương thực, thực phẩm, công cụ, dụng cụ và vật tư, vật dụng thiết yếu khác. Vật dụng thiết yếu khác có thể căn cứ vào Mục 2.1 nêu trên (các căn cứ xác định mặt hàng thiết yếu).

(ii) Thẩm quyền: Bộ trưởng Bộ Công Thương, Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp tỉnh trong phạm vi nhiệm vụ, quyền hạn của mình quyết định trưng mua tài sản là các hàng hóa thuộc phạm vi quản lý nêu trên.

- Trưng dụng: Áp dụng theo quy định tại Chương III trưng dụng tài sản. Tuy nhiên, áp dụng biện pháp này không bao gồm các loại hàng hóa thiết yếu áp dụng với biện pháp trưng mua đã nêu trên.

2.3. Một số quy định cấm đối với cá nhân, tổ chức

a. Luật Phòng chống thiên tai quy định nghiêm cấm:

- Chống đối, cản trở hoặc không chấp hành quyết định huy động nhân lực, vật tư, phương tiện, trang thiết bị, nhu yếu phẩm phục vụ ứng phó khẩn cấp thiên tai của cơ quan hoặc người có thẩm quyền.

- Lợi dụng thiên tai đầu cơ nâng giá hàng hóa, vật tư, phương tiện, trang thiết bị, nhu yếu phẩm để trục lợi, gây thiệt hại tới đời sống dân sinh.

b. Luật Phòng Thủ dân sự quy định nghiêm cấm:

- Chống đối, cản trở, cố ý trì hoãn hoặc không chấp hành, sự chỉ đạo, chỉ huy phòng thủ dân sự của cơ quan hoặc người có thẩm quyền.

c. Luật Trưng mua trưng dụng tài sản quy định nghiêm cấm:

- Trì hoãn, từ chối hoặc chống lại việc thực hiện quyết định trưng mua, trưng dụng tài sản, quyết định huy động người vận hành, điều khiển tài sản trưng dụng.

d. Luật Giá nghiêm cấm:

- Lợi dụng tình trạng khẩn cấp, sự cố, thảm họa, thiên tai, dịch bệnh để tăng giá bán hàng hóa, dịch vụ không phù hợp với biến động của giá thành toàn bộ so với điều kiện bình thường nhằm trục lợi;

- Cản trở hoạt động quản lý, điều tiết giá, thẩm định giá của cơ quan nhà nước có thẩm quyền;

Trên đây là một số nội dung liên quan đến việc trưng mua, trưng dụng tài sản, kính gửi Sở Công Thương các tỉnh, thành phố để biết và triển khai theo đúng quy định./.

TL. BỘ TRƯỞNG
KT. VỤ TRƯỞNG VỤ THỊ TRƯỜNG TRONG NƯỚC
PHÓ VỤ TRƯỞNG

Nơi nhận:

- Như trên;
- Bộ trưởng (để b/c);
- TTr. Nguyễn Sinh Nhật Tân (để b/c);
- Vụ Pháp chế (để p/h);
- Vụ trưởng Vụ TTTN (để b/c);
- Lưu: VT, TTTN (HuongHMN).

Bùi Nguyễn Anh Tuấn